

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 186-1883)

Originalt emne

Næringsvæsen

Næringsvæsen/Forskellige Næringsdrivende

Næringsvæsen/Vedtægt for Beværtemæring

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 16. august 1883](#)
- 2) [Byrådsmødet den 31. januar 1884](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 16. august 1883 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 186-1883)

Til at forberede Byraadets Betænkning i Anledning af Indenrigsministeriets Cirkulære af 3. d. M., hvorved Erklæring forlanges afgivet over de gjældende Bestemmelser om Beværtningsnæringen, nedsattes et Udvalg, der kom til at bestaa af Borgmesteren, Bertelsen og Mørk.

Uddrag fra byrådsmødet den 31. januar 1884 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 186-1883)

Efter at det i forrige Møde fremlagte Forslag til Erklæring i Anledning af

Indenrigsministeriets Cirkulære af 3die Avgust f. A. - angaaende skærpede Bestemmelser for Adgangen til at drive Beværtningsnæring - var vedtaget, blev følgende Skrivelse til Ministeriet forsynet med Byraadets Underskrift:

"I Anledning af Ministeriets Skrivelse af 3die Avgust f. A. har Byraadet underkastet de deri fremsatte Bemærkninger angaaende forandrede Bestemmelser med Hensyn til Næringslovgivningen vedrørende Gjæstgiveri, Restavration, Konditori og Værthushold i Kjøbstæderne en nøje Overvejelse. Det er med Glæde, at man har bemærket, at Ministeriet paatænker at tilvejebringe en Reform i denne Sag, som paa forskjellig Maade har været Gjenstand for Forsøg paa at tilvejebringe bedre Tilstande i Byerne paa Grundlag af det bestaaende, uden at det dog er lykkedes det ad denne Vej at opnaa noget ret virksomt, hvorfor det maa erkjendes, at Lovgivningen nødvendig maa træde til.

Som det vil være Ministeriet bekjendt, var det de overhaandtagende Værthushold, som i Byerne have forvoldt den største Ulempe; de Midler, man har anvendt derimod, ere for en stor Del blevne hæmmede ved det ubestemte forhold, som bestaar imellem denne Næring og de andre beslægtede: Konditori og navnlig Gjæstgiveri.

Vel har man opnaaet nogen Bedring i Tilstanden gennem de Vedtægter, som har indskrænket antallet af de Værthushold og Konditorier, som maa være i Virksomhed i en By, til et bestemt begrænset Maximum. Dette er for Aarhus for Tiden sat til 80 Værthushold og 10 Konditorier, og man har følt Nytten af denne Indskrænkning saa vel her, at man endog har tænkt paa at foretage en yderligere Nedsættelse af Maximumsgrænsen, hvorom dog endnu ikke noget endeligt er vedtaget.

Nytten af denne Forholdsregel er efter vor Betragtning ikke alene og ikke mest den, at selve de Steder, som friste Befolkningen, blive færre, men ogsaa at de Næringsbedrifter af denne Natur, som findes, blive ordentligere holdte og tage en Del af de mest ødelæggende og fordærvbringende Sider, so klæbe sig til dem, navnlig hyppig Fuldskab i overvættes Grad og anden Uorden. Saalænge Værthushold var ubegrænset, var det ganske almindeligt, at en Mængde Smaakipper bestode, hvor Værten for at leve var henvist til at animere til Dril og Svir og til at se igjennem Fingre med hvilkensomhelst Utilbørligheder, som forefaldt imellem Gjæsterne. De usleste Lokaler bleve benyttede og den stadig skiftende Strøm af Mennesker, som, naar andet glippede for dem, tyede til at blive Værthusholdere, oftest kun for kort efter selv at blive fordrukne og yderligere forarmede, bevirkede stadig ny Anledning til Drukkenskabs Forøgelse, især blandt de fattige

Arbejdsklasser. Ved at indskrænke Tallet af Værthushold er vistnok for dem, der uforbedrlig ville søge disse Steder, den egentlige Adgang ikke bleven ringere, men der opnaas det, at de Værthusholdere, som findes, kunne bestaa, uden at de behøve at taale - endmindre ægge til - overdreven Svir i deres Lokaler, og da nogenlunde velstaaende Folk i Regelen ogsaa søge at holde paa Respektabiliteten og det gode Omdømme hos deres Medborgere, saa kan det med Sikkerhed Sluttes, at jo mere Værthusholdernæringen fastholdes indenfor en Kreds af Næringsdrivende som komme ud af det ved den, desto mere vil den blive holdt paa en saadan Maade, at de egentlig fordærbringende Sider ved den formindskes.

Ogsaa Lokalernes Beskaffenhed har betydelig Indflydelse paa at formindske Drukkenskab og Uorden. Naar det blev - med temporære Overgangsbestemmelser - forbudt at have Værthushold i Kjældere, i Bagbygninger, saa at de væsentlig kun fandtes i Stueetagen til Gaden, vilde baade den Fordærvelse, som hentes fra de usundne Opholdssteder og navnlig Lejligheden til at skjule for Medborgere de Utilbørligheder, som forefalde, betydelig formindsked.

Den omtalte Indskrænkings gode Sider er imidlertid for en væsentlig Grad bleven modarbejdet ved adskillige Bestemmelser i Næringslovgivningen.

Hertil hører fornemlig det ubestemte i Definitionen imellem Værthushold og Gjæstgiveri. Da man ikke har kunnet sætte bestemt Grænse for Tallet af Gjæstgivere i en By, saa er det blevet anvendt som en Udvej til at drive Værtshus, at tage Gjæstgiverborgerskab, uagtet aabenbart og vitterligt baaade Lokalet og Bedriften ganske udelukke Muligheden af ethvert Herbergeren af fremmede. Denne Omgaaen af Loven er atter bleven forsøgt modarbejdet ved at sætte Brændevinsafgiften for Gjæstgivere til Lovens Maximum, 400 Kr., og derved har man her i Aarhus ogsaa opnaaet at standse denne trafik saa nogenlunde, saa at man atter er gaaet noget ned - til 300 Kr. - med Brændevinsskatten for Gjæstgivere. Denne Maade at paalægge en iøvrigt i og for sig nyttig og uundværlig Næringsgren en forhøjet Afgift af andre udenfor den selv liggende Grunde har dog noget mindre tiltalende ved sig, og har ogsaa vakt, som det synes Raadet, begrundet Klage.

Her forekommer det Raadet, at der frembyder sig en naturlig og sikkert ikke uigjennemførlig Udvej, nemlig at fastsætte vedtægtsmæssigt, hvad der udfordres til, at en Bedrift kan erkjendes at være et Gjæstgiveri. Dette til selvfølgelig være temmelig forskelligt i de forskellige Byer, efter som disse ere store eller smaa og eftersom de ligge paa

Hovedrute for Samfærdslen eller ikke; men der kan ikke være Tvivl om, at Byerne i deres egen Interesse nok ville træffe de Rejsendes Tarv.

En yderligere Hemsko for, at Bestemmelsen om Værtshusholdernes Indskrænkning i Tal ret har kunnet faa Fasthed, er den Bestemmelse i Næringsloven, at ethvert Borgerskab kan sættes i Beropaa aldeles ubestemt Tid. Da denne Bestemmelse i andre Næringsbedrifter jo kun virker som en Lettelse i rent pekuniær Henseende, saa kan den her kun bifaldes; men her, hvor det at besidde et Borgerskab (paa Værthushold) uden at drive det, kan blive Gjenstand for Omgaaen af Loven ved at lade andre benytte det, og man desuden aldrig kan opnaa bestemt Overblik over Tilstanden, saa længe en Række, og det ofte et betydeligt Tal, hvilende Privilegier staa truende i Baggrunden, er denne Bestemmelse formentlig selvmodsigende.

Byraadet maa saaledes tillade sig at henstille som de Hovedpunkter, hvorpaa Opmærksomheden formentlig bør rettes ved forandrede Bestemmelser i Næringslovgivningen, sigtende til at fremkalde bedre Tilstande i Beværtningsforholdene:

at det tilstedes Kommunerne vedtægtsmæssigt at fastsætte hvilke Accommodationer for Rejsende - Værelser til Herbergeren, Staldbekvemmeligheder etc. - der altid skal findes til Stede, for at en Bedrift kan erkjendes art være et Gjæstgiveri til Forskjel fra et Værtshushold;

at, som af Ministeriet paapeget, visse Fordringer vedtægtsmæssigt stilles til Beskaffenheden af de Lokaler, hvori Værtshushold og Konditori drives;

at Borgerskab paa Værtshushold ikke alene stilles i Bero, men bortfalde, naar Næringen ikke drives og der ikke betaales Brændevinsafgift. Dog skulde erlagte Borgerskabspenge komme vedkommende tilgode, naar han tager Borgerskab paa Landet eller Haandværk.

Den af Ministeriet fremhævede Tanke, at en vis højere Alder hos Paagjældende skulde udfordres end i Lov 29de Decbr. 1857 § 2, Nr. 1 frudsat, kan ganske vist have sin Nytte; imidlertid tør man næppe udtale at have følt større Ulemper i saa Henseende ved Beværtningsnæringen end ved forskellige andre.

At som af Ministeriets henstillet en Deponering af et vist Beløb som Sikkerhed for Erlæggelsen af eventuelle Afgifter vilde være meget hensigtsmæssigt, kan ikke betvivles, ligesom den allerede vilde hæmme Erhvervelsen af Borgerskab for ganske ukompetente.

Endelig skal Byraadet ikke undlade at bemærke, at hvis der gaves Politimyndighederne

Magt til som Straf for stedfunden Uorden eller for gjentagen Drukkenskab at suspendere c: midlertidig lukke et Beværtningslokale paa kortere Tid - 8 - 14 Dage - vilde derved vistnok opnaas et meget stærkt Middel til at bevæge Værthusholderne til at holde paa deres Bedrifts Respektabilitet.

Byraadet er blevet gjort bekendt med den af "De danske Kjøbstæders staaende Udvalg" afgivne Erklæring af 17de Septbr f. A. i denne Sag, og idet man forøvrigt kan tiltræde dettes Hvedbetragtninger, vil det dog af ovenstaaende skjønnes, at Byraadet læggerforholdsvis mindre Vægt paa Virkningen af visse deri gjorte Henstillinger (saasom ensartet Brændevinsadgift 40 Kr.) og derimod ser større Virkning af de særlig i nærværende fremsatte."

